

ŁUKASZ MALINOWSKI

MAŁY PRZEWODNIK PO HISTORII POLSKI

3. KOLEBKA

Moja siostra opowiedziała wam kilka ciekawostek, ale teraz pora na mnie. Zastanawialiście się skąd wzięła się Polska?

Pradawne ludy

Pierwsi ludzie pojawili się na ziemiach naszej ojczyzny dwieście tysięcy lat temu! To bardzo, bardzo dawno. W tych czasach można było spotkać w polskich górach lodowce! Ludzie nie znali wtedy metod uprawy ziemi (nie mówiąc już o sklepach!) i zdobywali jedzenie dzięki polowaniom na dzikie zwierzęta i łowieniu ryb. Żywili się też tym, co znaleźli w lesie, to znaczy grzybami, jagodami i różnymi roślinami. Dopiero znacznie później nauczyli się uprawiać ziemię i hodować krowy, owce oraz świnie, co miało ogromne znaczenie! Od tej pory nie musieli już bowiem wędrować w poszukiwaniu jedzenia, ale mogli wybudować sobie dom i mieszkać w nim przez długie lata. W ten sposób zaczęły powstawać coraz to większe osady. Bardzo mało wiemy o tych ludziach, choć **archeolodzy** (to tacy naukowcy, którzy szukają w ziemi pozostałości po dawnych czasach) znajdują czasem wytwory ich kultury – głównie są to fragmenty przeróżnych naczyń glinianych.

Plemiona na ziemiach polskich

Na początku VII wieku na naszych ziemiach pojawili się **Słowianie**. I to jest bardzo ważne, bowiem my, Polacy, jesteśmy właśnie Słowianami! Ci nasi praprzodkowie szybko podzielili się na różne plemiona. I tak mieliśmy na przykład **Polan**, czyli „lud otwartych pól”, który zamieszkał pośród jezior Wielkopolski. Byli też **Wiślanie**, którzy, osiedlali się nad Wisłą w okolicy dzisiejszego Krakowa. A domyślicie się sami, gdzie swoje domy wybudowali **Mazowszanie**? No oczywiście, że tam, gdzie dziś mamy region Mazowsza, czyli w okolicach środkowej Wisły. Na Śląsku zamieszkali **Ślężanie** i **Opolanie**.

Plemiona polskie. Fot. Wikimedia Commons, licencja CC

Wyobraźcie sobie Polskę z tamtych czasów! Wszędzie rosy puszcze, a kraj poprzecinany był licznymi rzekami i jeziorami. Dzisiaj mnie zwracamy uwagi na rzeki, ale wówczas, były ogromnie ważne! Nie tylko dlatego, że ludzie łowili w nich ryby czy raki. Wykorzystywano je do transportu towarów i do podróżowania. W czasach pierwszych Słowian nikt nie wybudował jeszcze porządnych dróg, więc przemieszczanie się po ziemi było bardzo trudne i niebezpieczne. Oprócz naturalnych przeszkód, takich jak moczary, bagna czy nieprzebyte lasy, wędrowcom zagrażały niedźwiedzie i wilki. Lasami władały dzikie zwierzęta. Żubry pasły się na polanach, jelenie, łosie, danielę, sarny i dziki przechadzały się między starymi dębami, a tabuny dzikich koni i osłów przemierzały kraj wzdłuż i wszerz. Żyły tam też ogromne tury, przodkowie dzisiejszych krów. W strumieniach tamy budowały bobry, a po drzewach biegały kuny i wiewiórki. Wszędzie bzycały pszczoły, dzięki którym łąki i lasy wybuchały kwiecistymi kolorami, a barcie wypełniały się miodem, przysmakiem każdego małego Słowianina. Te barcie, to coś w rodzaju dzisiejszych uli, tylko że stawiano je bezpośrednio w lesie i na dużej wysokości, żeby niedźwiedzie nie wyjadały z nich miodu.

Plemię – grupa rodów wywodzących się od wspólnego przodka, zamieszkała na wspólnym terenie i połączona związkami społecznymi oraz ekonomicznymi. Członków plemienia łączy też wspólny język, religia oraz obyczaje.

Opole – wspólnota rodów zamieszkała na wielkim terenie wielkości od 100 do 200 kilometrów kwadratowych. Nazwa wzięta się od pola, wokół którego mieszkali członkowie społeczności, które wspólnie uprawiali.

Wiec – zgromadzenie członków wspólnoty w celu przedyskutowania kwestii politycznych, gospodarczych czy administracyjnych. Ważną rolę odgrywała tu starszyzna plemienna, która decydowała o wyborze władcy, sprawach wojny i pokoju.

Jak mieszkali nasi przodkowie?

Ludzie żywili się tym, co można było znaleźć w lesie, ale i zbożem, które uprawiali. Mieszkali w chatkach do połowy zakopanych w ziemi (półziemianki), albo w domach z belek. Wszystkie te budynki miały jednak tylko jeden pokój, zwany wówczas izbą, więc cała rodzina jadła, bawiła się i spała w jednym pomieszczeniu! Bywało tam ciasno, zwłaszcza zimą, bo na noc zapraszano też owce, kozy i krowy!

Słowianie byli bardzo rodzinni. Domy budowali tylko w pobliżu swoich kuzynów, wujków i ciotek, dlatego pojedyncze gospodarstwa szybko się rozrastały i tworzyły się tak zwane **sioła**. Ale z czasem i w tych osadach zaczynało brakować miejsca, więc kolejne pokolenia wyprawdzały się i zakładały nowe gospodarstwa oraz sioła. Nigdy nie zapominano jednak o rodzinie! Te powiązane ze sobą osady tworzyły rodową wspólnotę, a terytorium, jakie zajmowały, nazywano **opolem**. Dla bezpieczeństwa w obrębie takich opoli zaczęto budować **grody**, czyli zamki z drewna otoczone wałami i palisadami.

Siemowit (Ziemowit) – legendarny książę Polan z IX wieku, znany tylko z „Kroniki” Galla Anonima. Historycy spierają się, czy książę istniał naprawdę (autor grafiki – Walery Ejsasz Radzikowski). Fot. Wikimedia Commons, licencja public domain

CZY WIESZ, ŻE...

- Początek organizacji z wodzem na czele, które doprowadziło do powstania państwa polskiego, miał miejsce w Gieczu na ziemi gnieźnieńskiej w latach 866-869. Gród w Gnieźnie, późniejszej stolicy, zbudowano około 940 roku, czyli 80 lat później.
- Nie znamy dokładnie początków państwa polskiego. Często sięgamy po rzadkie wówczas źródła pisane, na przykład po „Kronikę” Galla Anonima, dzięki któremu przetrwała legenda o pierwszych Piastach.
- Słowianie dzielili się na 140 grup etnicznych, z których wyróżniamy: Słowian zachodnich, wschodnich oraz południowych. Polacy zaliczają się do Słowian zachodnich.
- Słowianie zachodni aż do XI wieku zachowali jedność kulturową i językową.
- Wiślanie byli najliczniejszym plemieniem zachodniosłowiańskim, zamieszkiwali w górnym dorzeczu Wisły. Najbardziej obecnie znanym grodem Wiślan jest Kraków.

DAWNIEJ TO BYŁO

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

Stowarzyszenie
„Wspólnota Polska”

CENTRUM DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI
EDUKACYJNEGO, WARSZAWA POLSKA

MUZEUM
POCZĄTKÓW
PAŃSTWA
POLSKIEGO
W GNIEZNE